

Problematiek is afhankelijk van de leeftijd: verschillen tussen de (leeftijds)groepen

In Herkenning wordt uitgegaan van een indeling in vier categorieën die gedeeltelijk met de leeftijd samenhangen, nl:

1. zij die voor 1942/43 geboren zijn
2. zij die tussen 1942 en mei 1945 geboren zijn
3. zij die na 1945 geboren zijn, dus ook de kleinkinderen
4. zij die geboren zijn uit een relatie van een Nederlandse moeder en een Duitse vader

Sequentiële traumatisering

De kinderen die voor de oorlog geboren zijn, hebben over het algemeen meer traumatiserende ervaringen opgedaan dan zij die na de oorlog geboren zijn. Een voorbeeld: iemand is als lid van de Jeugdstorm gepest, is na Dolle Dinsdag met zijn moeder naar Duitsland gevlucht, is in Groningen ingekwartierd en heeft de hardhandige arrestatie van zijn moeder meegemaakt, is zelf in een kindertehuis terechtgekomen, is op school en op straat uitgescholden, groeide na de gezinshereniging op met gefrustreerde ouders, kon wegens de slechte financiële situatie van het gezin geen (dure) vervolgopleiding doen en kreeg op zijn werk problemen toen een collega zijn familieachtergrond te weten was gekomen.

Het is duidelijk dat degenen die na de oorlog geboren zijn en dat de kleinkinderen minder traumatiserende ervaringen hebben opgedaan. Bruggeman gaf aan, dat de traumatisering van de jonge kinderen, globaal geboren tussen 1942 en mei 1945, dieper ingrijpend is geweest dan voor de oudere kinderen. Deze hebben in hun eerste ontwikkelingsfasen geen bijzondere belemmeringen ondervonden. Aan de oorlog hebben zij bewuste herinneringen. Dit kan belangrijk zijn bij het verwerken van de ervaringen, omdat er duidelijker en sneller een verband gelegd kan worden tussen de huidige problemen en dat wat zij in hun jeugd hebben meegemaakt.

Relatie met de ouders

Degenen die voor de oorlog geboren zijn hebben in hun jeugd wellicht een goede relatie met hun ouders gehad. Dezen waren nog als ouders emotioneel beschikbaar en hebben warmte en veiligheid kunnen bieden. Voor deze kinderen is het vaak onbegrijpelijk dat hun ouders een systeem hebben gesteund dat de wereld zoveel ellende heeft bezorgd. Het 'daderschap' van de ouders valt niet te rijmen met hun zorgzaamheid.

De jongere kinderen en vooral zij die na de oorlog geboren zijn, hebben te maken gekregen met gefrustreerde ouders die emotioneel niet beschikbaar waren voor hun kinderen. Dat die ouders ook op een ander vlak in de 'fout' zijn gegaan is voor hen gemakkelijker te begrijpen, zeker als de ouders streng waren en hun eigen vernedering op de kinderen 'uitleefden'. Kinderen die na 1942 geboren werden, en zeker zij die naar Duitsland vluchtten, kregen geen band met de ouder (vooral de vader) die na de oorlog in het interneringskamp terechtkwam. Na hun vrijlating maakten de jongere kinderen kennis met een 'vreemde', een emotionele band opbouwen werd hierdoor erg bemoeilijkt.

Gescheiden worden van de ouders

Zoals Keilson aanvoerde is dit een ervaring die diep ingrijpt in het leven van (jonge) kinderen. Kinderen die na de thuiskomst van de gevangene ouder geboren zijn en ook de kleinkinderen hebben deze scheiding niet meegemaakt.

Degenen die voor en tijdens de oorlog geboren werden, hebben vaak hun ouder(s) een tijd moeten missen en werden opgevangen in een pleeggezin (soms familie) of kindertehuis. Het verblijf bij anderen of in een tehuis is voor velen een onprettige ervaring geweest.

Een aantal kinderen met een Duitse vader heeft hun jeugd in een tehuis of bij pleegouders doorgebracht.

Opleiding en beroep

Een aantal lotgenoten dat voor de oorlog geboren is, heeft niet de opleiding kunnen volgen die zij geambieerd had of is bij sollicitaties vanwege het oorlogsverleden van de ouder(s) afgewezen.

Degenen die aan het eind of na de oorlog geboren zijn, hebben veel minder te maken gekregen met gemiste kansen op scholingsgebied en bij het kiezen van een beroep.

Identiteit

Vooraf voor kinderen met een (onbekende) Duitse vader speelt de kwestie van de identiteit. Het zwijgen over de ware toedracht heeft, afhankelijk van het tijdstip waarop opening van zaken gegeven wordt, verstrekende gevolgen voor de vorming en de beleving van de eigen identiteit. De vanzelfsprekende en basale zekerheid kind te zijn van je beide ouders is bij velen uit deze groep geheel afwezig. De enige manier om vaste grond onder de voeten te krijgen is allereerst op zoek te gaan naar de identiteit van de vader en naar de rol die hij tijdens de bezetting heeft gespeeld. Het is bekend wat Duitsers in Nederland en in heel Europa hebben aangericht en de wetenschap dat zijn vader tot dat volk behoort is voor een kind verontrustend, zo niet beangstigend. Zoals het kwaad dat de Nazi's hebben aangericht niet had mogen gebeuren, zo voelen kinderen van Duitse militairen vaak, dat zij er eigenlijk ook niet hadden mogen zijn. Soms wordt het verwerkingsproces nog bemoeilijkt door het feit, dat het kind een buitenechtelijk kind is, zeker in een sociale context waar hier nog een taboe op rust.

Voor de kinderen van degenen die de kant van de bezetter kozen speelt in hun identiteitsbeleving, net als bij de kinderen van Duitse militairen, de verbondenheid met het 'kwaad' vaak een belemmerende rol.

Noten:

1. J.N.Schreuder, De conspiracy of silence en de kinderen van de oorlog. In: *ICODO-Info*, december 1990, 7^e jg. Nr3/4, p4
2. H.Keilson, Inleiding. In: *Kinderen van de oorlog*. Red.M.Flothuis e.a. Uitgave i.s.m.St.Kunstenaarsverzet 1942-1945. Nijmegen: SUN, 1990, p18
3. Schreuder, *ibid.*, p6
4. Schreuder, *ibid.*, p7
5. Schreuder, *ibid.*, p7
6. S.Davidson. Trauma in the life cycle of the individual and the collective consciousness in relation to war and persecution. In: *Society and trauma of war*, ed. H.Dasberg e.a. Assen: Van Gorcum, 1987, p14-32
7. Schreuder, *ibid.*, p7
8. Schreuder, *ibid.*, p8
9. Schreuder, *ibid.*, p9
10. Schreuder, *ibid.*, p9
11. Schreuder, *ibid.*, p10

12. Schreuder, *ibid.*, p10
13. M.M.Montessori. NSB-kinderen: tweede generatie. In: *Kinderen van de oorlog*, uitgave van RIAGG Amsterdam i.s.m.de Stichting ICODO, Utrecht/Amsterdam 1987/1988, p51,52
14. H.Keilson, *Sequentielle Traumatisierung bei Kindern*, Enke Verlag, Stuttgart 1978
15. Montessori, *ibid.*, p50,51
16. H.Musaph, De tweede generatie oorlogsslachtoffers. In: *Psycho-sociale problematiek van de tweede generatie*, uitgave van de Stichting ICODO, Utrecht 1982/7, p33
17. H.Musaph, *ibid.*, p36
18. J.Lansen, Een kritische opinie over het begrip posttraumatische stressstoornis. In: *ICODO-info*, maart 1990, 7^e jrg, nr. 1, p11-18
19. J.Lansen, Oorlogsherinneringen en hun behandeling. In: *ICODO-info*, oktober 1991, 8^e jrg, nr.3, p7
20. Frederik van Gelder, Trauma en maatschappij. In: *ICODO-info*, juli 1999, 16^e jaargang, nr 1/2, p65
21. Frederik van Gelder, *ibid.*, p64
22. John A.Bruggeman, Tweede generatie oorlogsslachtoffers. In : *Psycho-sociale problematiek van de tweede generatie*, uitgave van de Stichting ICODO, Utrecht 1982/87, p48
23. Inleiding van: *Psycho-sociale problematiek van de tweede generatie*, uitgave Stichting ICODO, Utrecht 1982/87, p8
24. John A.Bruggeman, *ibid.*, p44,45
25. E. de Wind, Over de kondities waaronder “Transgenerationale Traumatisering” (“T.T”) kan optreden. In: *ICODO-info*, december 1985, 2^e jrg nr.4, p34,35
26. E. de Wind, *ibid.*, p35
27. H.Keilson, *ibid.*, p245
28. N.Elias en J.L.Scotson. *The Established and the Outsiders*. New Sociological Library, London 1965, p175
29. N.Elias en J.L.Scotson, *ibid.*, p102,103
30. Citaat uit artikel van H.van Reenen in het verslag van de studiedag ‘*Internaat of pleeggezin? 200 jaar discussie*’, red. B.Kruithoff, p82,83
31. L.W.van Ravesteijn. Kenmerken van de tweede generatie. In: *Psycho-sociale problematiek van de tweede generatie (2)*, ICODO, Utrecht 1983, p11,12
32. M.M.Montessori, *ibid.*, p51